



Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернівецької області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року



*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернівецької області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Чернівецької області у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики, високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали, респонденти очікують зростання виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін. Девальваційні очікування послабилися, але залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 36.4% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 1). У цілому по Україні – 15.2%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 60.0% респондентів очікують, що інфляція не перевищить 10.0% (у попередньому опитуванні – 50.0%), у цілому по Україні – 47.6%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають воєнні дії (відмітили всі опитані), витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **послаблення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 60.0% респондентів області (у попередньому кварталі – 72.7%). У цілому по Україні – 77.4%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 9.1% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 9.1%). У цілому по Україні – 4.1% (таблиця);
- **зменшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 10.0% (у III кварталі 2023 року – 18.2%) (таблиця). У цілому по Україні баланс відповідей – 10.6%;
- **збільшення інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 18.2% (як у попередньому кварталі) (таблиця). Водночас респонденти очікують зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у III кварталі 2023 року – 9.1%). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 6.9% та 6.6% відповідно;
- **скорочення кількості працівників на своїх підприємствах вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 27.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 9.1%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 6.5%;
- **прискорення зростання цін на товари / послуги, що купують підприємства:** баланс відповідей – 90.9% (у III кварталі 2023 року – 81.8%). Водночас очікується зростання цін на продукцію власного виробництва **нижчими темпами:** баланс відповідей – 45.5% (у III кварталі 2023 року – 63.6%) (графік 6). На подорожчання товарів / послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника вищими темпами:** баланси відповідей – 54.5% та 63.6% відповідно (у III кварталі 2023 року – 36.4% та 45.5% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (вплив останніх двох чинників значно посилюється) (графік 5).

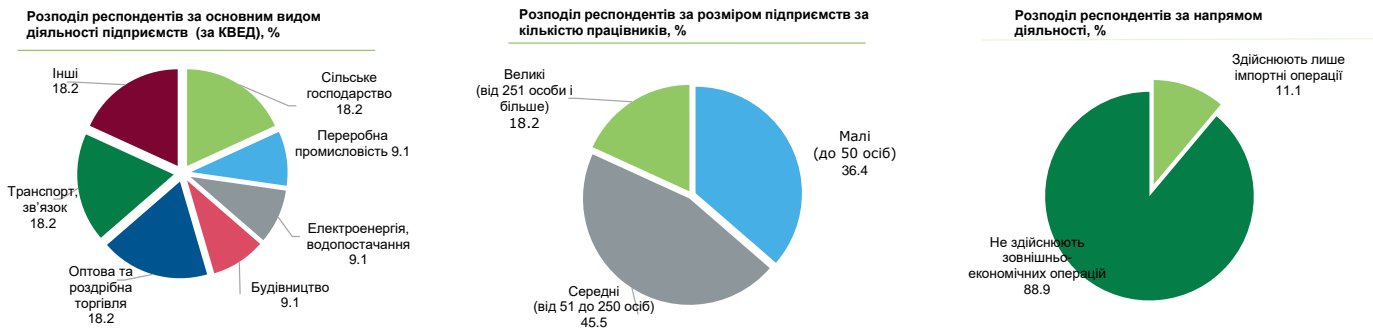
Респонденти **очікують, що потреби в запозичених коштах** для фінансування діяльності підприємств найближчим часом **залишаться без змін.** Підприємства області, які планують брати банківські кредити (їх частка зменшилася до 9.1%), надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті (графік 8). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами (вплив чинника посилюється) та надмірні вимоги до застави (графік 9).

Усі респонденти області зазначили, **що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках,** у цілому по Україні – 95.8%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

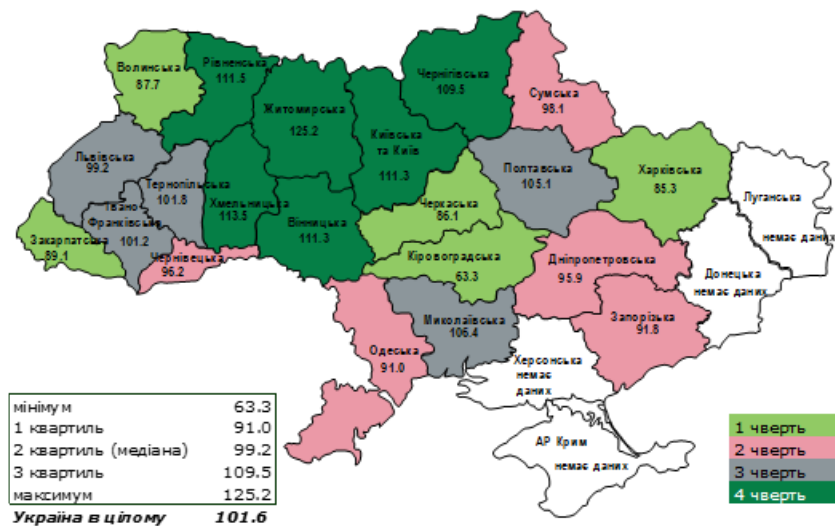
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств добрий:** баланс відповідей – 18.2% (у III кварталі 2023 року – 9.1%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан респонденти оцінюють як поганий – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 33.3%);
- **підприємства області неспроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних потужностей:** баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у попередньому кварталі – 30.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}



- період проведення – 31 жовтня – 16 листопада 2023 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- вибірка підприємств за видами економічної діяльності нерепрезентативна.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %



*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

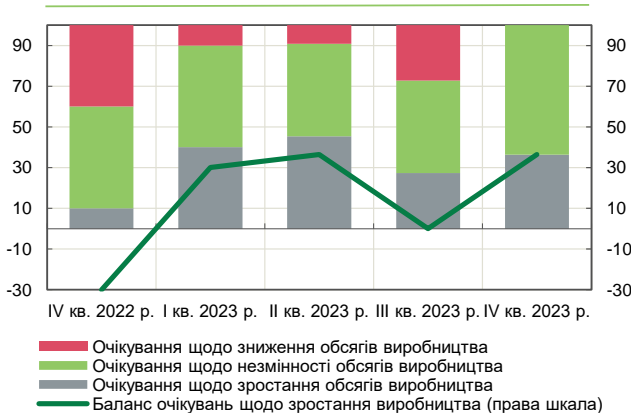
Таблиця. Очікування підприємств Чернівецької області щодо ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	10.0	27.3	9.1	-9.1	9.1
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-10.0	9.1	36.4	18.2	-10.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-10.0	27.3	18.2	9.1	-9.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-10.0	18.2	20.0	18.2	18.2
кількості працівників	-22.2	-9.1	-30.0	-9.1	-27.3

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

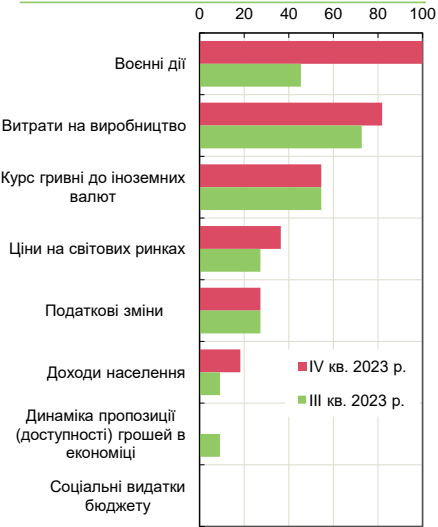
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей



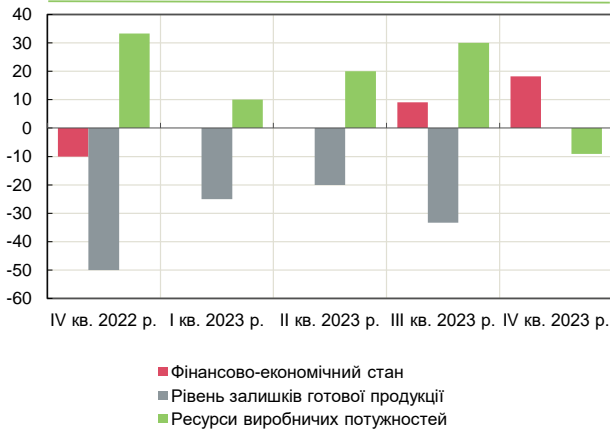
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які зумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей



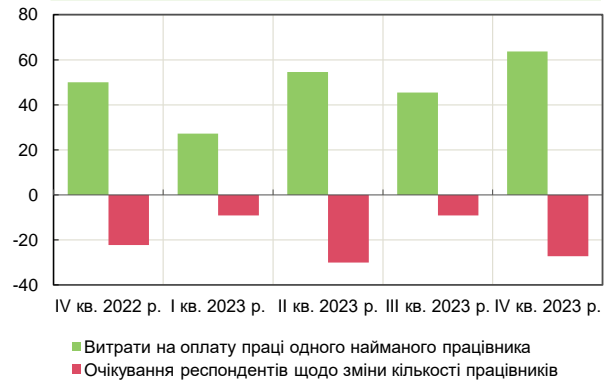
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей



Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати праці одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей



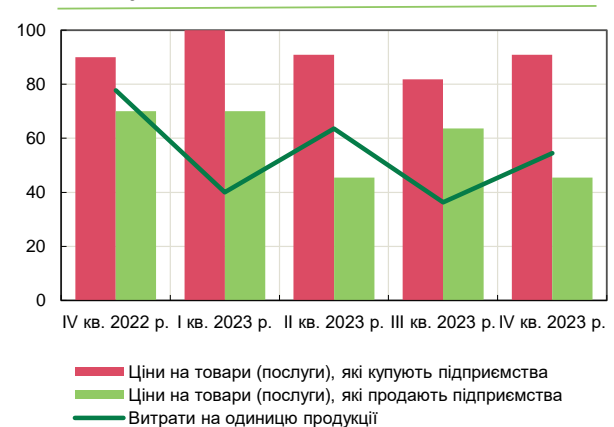
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей



Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей



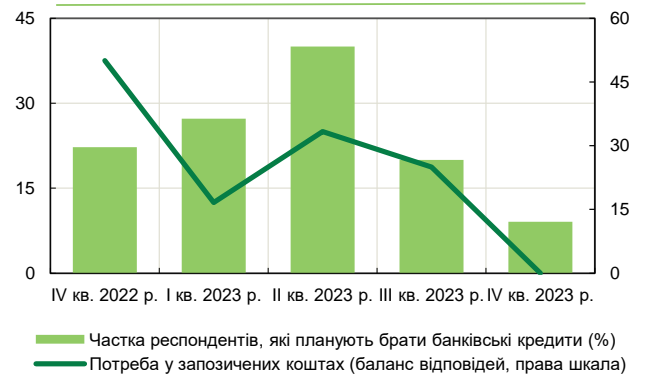
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей



Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей



Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

